

LINGVISTIKAOLÜMPIAADI LÕPPVOORU ÜLESANDED

16. aprill 2011

1. Lahenda **iga ülesanne** loetava käekirjaga **eraldi lehel** (lehtedel) ülesannet ümber kirjutamata. Lahendamiseks võid kasutada ka lehte, millel on trükitud ülesanne.
2. Kirjuta lahendatava **ülesande number ja oma kood** ülesande lahenduse **lehele**. Ainult sel juhul on tulemuste täpne arvestus tagatud.
3. **Põhjenda** oma vastust. Täiesti korrektseid, kuid põhjendusetu vastuseid hinnatakse madalamalt.

ÜESANNE 1. (15 punkti)

On antud mõned baskikeelsed laused ja nende tõlked. Baski keelt kõneleb emakeelena ligi 700 000 inimest Baskimaal (Hispaanias ja Prantsusmaal). Baski keelel ei ole teadaolevaid sugulaskeeli.

A. Leia kõigis järgnevates baskikeelsetes lausetes korduv morfoloogiline kategooria ja selle tunnus(ed). Mida selle kategooriaga väljendatakse? Kuidas võiks olla selle kategooria nimi?

Eskuz egin behar dut.

Pean (selle) käsitsi tegema.

Poltsa harriez beteta zegoen.

Kott oli kive täis.

Ez dakit ezer bere liburuez.

(Ma) ei tea tema raamatutest midagi.

Arazoaren iturriaz ohartu ginen.

Saime aru probleemi põhjusest.

Bere Estoniarako bidaiaz hitz egin digu.

(Ta) rääkis meile oma reisist Eestisse.

Etxea harriz egin zuten.

(Nad) tegid kivist maja.

Oinez dabilta.

(Nad) kõnnivad.

Boligrafoz idatzi dut.

(Selle) kirjutasin pastakaga.

B. Tõlgi eesti keelest baski keelde. Selgita, miks tõlkisid just nii.

Kirjutasin (sellest) raamatust.

Pean (selle) maja kividest tegema.

(Autorid Ilona Tragel ja Iraide Ibarretxe)

ÜLESANNE 2. (15 punkti)

Tamili keelt, mis kuulub draviidi keelkonda, kõneleb emakeelena ligi 70 miljonit inimest Indias, Sri Lankal, Singapuris ja mujal.

Uuri järgmisi tamilikeelseid lauseid:

1. <i>naan oottalukku oodureen</i>	ma jooksen hotelli (praegu)
2. <i>appaa kaapi vaanga maattaan</i>	isa ei osta kohvi (tulevikus)
3. <i>appaa paaduraa</i>	isa laulab (praegu)
4. <i>naan paaru kudikka maatteen</i>	ma ei joo piima (tulevikus)
5. <i>naayi naḍakkale</i>	koer ei kõnni (praegu)
6. <i>naan sinimaavukku naḍappeen</i>	ma kõnnin kinno (tulevikus)
7. <i>peeraasiriyar kaapi kudippaan</i>	professor joob kohvi (tulevikus)
8. <i>naan paaduveen</i>	ma laulan (tulevikus)
9. <i>peeraasiriyar naḍakkiraan</i>	professor kõnnib (praegu)
10. <i>naan oottalukku ooda maatteen</i>	ma ei jookse hotelli (tulevikus)
11. <i>puune caaru kudikkaadu</i>	kass ei joo mahla (tulevikus)
12. <i>aasiriyar paadale</i>	õpetaja ei laula (praegu)

A. Tõlgi eesti keelde (ära unusta märkimast, kas tegevus toimub praegu või tulevikus)

1. *naayi paadaadu*
2. *naan sinimaavukku oodale*
3. *naan naḍakkireen*

B. Tõlgi tamili keelde

1. koer ei jookse (praegu)
2. kass ei kõnni hotelli (tulevikus)
3. õpetaja joob mahla (praegu)
4. ma ei laula (tulevikus)
5. isa ostab kassi (tulevikus)

C. Selgita lahendust

ÜLESANNE 3. (15 punkti)

Antud on 11 tegusõna kaktšikeli keeles ja nende tõlked eesti keelde (suvalises järjekorras). Kaktšikeli keel kuulub maaja keelkonda ja seda räägib umbes 500 000 inimest Guatemalaas.

1. gojrucol	a. me läksime magama
2. xekaxibij	b. nad näevad sind
3. gatquitzet	c. nad päästsid sind
4. gojrutzet	d. ta läks neid õpetama
5. xatquicol	e. ta päästis meid
6. gojbecarun	f. ta tuli
7. xojrucol	g. me läheme kalastama
8. xojbewer	h. ta näeb meid
9. xepe	i. ta päästab meid
10. xpe	j. nad tulid
11. xeberutijoj	k. me hirmutasime neid

On teada, et *gatoc* tähendab 'sa sisened'.

A. Sobita iga kaktšikeli tegusõna õige eestikeelse tõlkega!

B. Tõlgi eesti keelde

gojoc

xbewer

gatkatzet

C. Tõlgi kaktšikeli keelde

nad näevad meid

ta hirmutas neid

ta läks kalastama

D. Selgita lahendust!

ÜLESANNE 4. (15 punkti)

On antud laused handi (kazõmihandi) keeles ja nende tõlked eesti keelde. Handi keel kuulub soome-ugri keelte ugri rühma. Handid elavad Obi jõe keskjooksu alal, Kesk-Uurali mäestikust idas.

1. Iket kãjka jisæt.	Mehed vihastasid (läksid vihaseks).
2. Jošņætẽm piteņãn.	Minu käed on mustad.
3. Sũmtet wõnæt.	Kased on suured.
4. Imi jošņãn łant rũwætłãn.	Naise käed segavad jahu (tainast).
5. Sũmæt pa ıõł rẽpãn enẽmłãn.	Kask ja kuusk kasvavad mäel.
6. Jĩjk nãlijãn rũwætł.	Vett segatakse lusikaga.
7. Jošem pa uıem kãšĩãn.	Minu käsi ja pea valutab (on valusad).
8. Iki kãjk.	Mees on vihane.
9. Imi nãli ł'uxĩts.	Naine pesi lusikat.
10. Łõısætẽm kãjkæt võsæt.	Minu sõbrad olid vihased.
11. Nãli piti võs.	Lusikas oli must.
12. Sũmæt rẽpãn enẽmł.	Kask kasvab mäel.

A. Tõlgi eesti keelde

1. Nãli łant rũwætł.
2. Imet kãjkæt.
3. Jošņãn jĩjkãn ł'uxĩtłãn.
4. Iki łantjĩjk rũwætł.

B. Tõlgi handi keelde

1. Kuusk on suur.
2. Naine vihastas (läks vihaseks).
3. Mehe käed olid suured.

C. Selgita lahendust!(Autor Renate Pajusalu¹)

¹ Täname materjali eest Merja Salo ja Andrei Danilovitš Kaksinit

ÜLESANNE 5. (15 punkti)

Toholabali keelt räägitakse Chiapase osariigis Mehhikos. See kuulub maaja keelkonda ja 2005. aasta rahvaloenduse andmetel räägib seda praegu 43 169 inimest. Antud on toholabalikeelsed numbrid.

A. Täida tabelis lüngad. **B.** Selgita toholabali arvsõnade süsteemi!

1	june
10	lajune
11	juluche
12	lajchawe
13	
14	chanlajune
15	
16	
17	juklajune
18	waxaklajune
19	
20	jun tajbe
30	slajunil chab' winike'
39	jun tajbe sok b'alunlajune
40	chab' winike'
42	
45	chab' winike' sok jo'e
50	slajunil ox winike'
69	
70	
74	
100	jo' winike'
276	oxlajun winike' sok waklajune
400	jun xa'ne
500	sjo' winike' chab' xa'ne
1000	
1500	
2000	jo' xa'ne